

บทที่ 5



สรุปผลการวิจัย.

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินคุณค่า เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 1 - 4 ซึ่งแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างขึ้น ระหว่างปีการศึกษา 2515 - 2520

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการอ่านแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียน ชาวเขา จำนวน 4 เล่ม ร่วมกับคณะผู้วิจัยรวม 5 คน เพื่อพิจารณาและวิเคราะห์ เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียน โดยใช้ "ตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียน สุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา" ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และ "ตารางวิเคราะห์ คุณลักษณะของแบบเรียน" ซึ่งคณะผู้วิจัยร่วมกันสร้าง ตามลำดับ

ในการวิเคราะห์แบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขานั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ร่วมกับคณะรวม 5 คน ผู้วิจัยแต่ละคนอ่านแบบเรียนทั้ง 5 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และสุขศึกษา เล่มละ 6 ครั้งเป็นอย่างน้อย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายผลการวิเคราะห์เนื้อหาแนวคิดตลอดจนคุณลักษณะ ของแบบเรียนทุกวิชา รวม 19 เล่ม ในการพิจารณาและอภิปรายทั้ง 2 ชั้นตอนดังกล่าว ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้เก็บรวบรวมผลการอภิปราย เพื่อประเมินผลแบบเรียน สุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา ในด้านเนื้อหา แนวคิด และคุณลักษณะของแบบเรียน พร้อมกับเสนอผลการวิจัยในรูปของการบรรยาย

ผู้วิจัยได้สร้าง "ตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา" โดยการประมวลเนื้อหาในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประมวลหัวข้อเนื้อหาและแนวคิด โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาเป็น 22 เรื่อง คือ

1. การรักษาความสะอาดร่างกาย
2. อวัยวะที่สำคัญของร่างกาย
3. รูปร่าง ท่าทาง ทรวดทรง และบุคลิกลักษณะที่ดี
4. การออกกำลังกายการพักผ่อนและการนอน
5. อาหาร
6. น้ำ
7. อากาศ
8. แสงแดด
9. กติกานามัย
10. โรคติดต่อ หรือโรคระบาด
11. อุบัติเหตุ
12. การปฐมพยาบาล
13. ยาสามัญประจำบ้าน
14. สิ่งเสพติดให้โทษ
15. สุขภาพจิต
16. การรักษาความสะอาดบ้านและการจัดบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะ
17. เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัว

18. เครื่องใช้ในบ้าน
19. ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข
20. โรงเรียนของเรา
21. ชุมชนของเรา
22. บุคคลที่เรายกย่อง

จากเรื่องทั้ง 22 เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อรายละเอียดเนื้อหา
 สุขศึกษาได้ 84 ข้อ และแนวคิดทางสุขศึกษา 70 ข้อ

คณะวิจัยได้ร่วมกันสร้าง "ตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน"
 โดยศึกษาจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นตารางคะแนน
 แสดงหัวข้อรายละเอียดคุณลักษณะของแบบเรียน กำหนดคะแนนเต็ม 1000 คะแนน
 แบ่งเป็น 3 หัวข้อใหญ่ คือ เนื้อหาวิชา 450 คะแนน วิธีการเขียน 300 คะแนน
 และการจัดทำรูปเล่ม 250 คะแนน

การวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดของแบบเรียนทั้ง 4 เล่ม ใช้วิธีการ
 ชี้อรรถยะลงในตารางวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดทุกครั้งที่อ่านพบเนื้อหาและ
 แนวคิดตามเกณฑ์ที่วางไว้ และรวมร้อยคะแนนเป็นความถี่แต่ละหัวข้อ ในการวิ-
 เคราะห์นี้ได้ร่วมกันกับคณะผู้วิจัยในการพิจารณาร้อยคะแนน เพื่อความแม่นยำในผล
 ของการวิเคราะห์

การวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียนทั้ง 4 เล่ม ผู้วิจัยแต่ละคนให้
 คะแนนลงในหัวข้อต่าง ๆ ตามตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน และนำ
 คะแนนของแต่ละคนมาเฉลี่ยเป็นคะแนนที่ใช้ในการ เสนอผลการวิเคราะห์แบบเรียน
 แต่ละเล่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียน
 ชาวเขา แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและแนวคิด และด้านคุณลักษณะของ
 แบบเรียน ซึ่งปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา

เล่ม 1-4

1.1 ด้านเนื้อหาและแนวคิด แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียน
 ชาวเขา มีเนื้อหาและแนวคิดโดยทั่วไปครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร
 คือ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถม
 ศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 และหลักสูตร
 พิเศษสำหรับฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถม
 ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวคือมีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วนถึง
 21 เรื่อง เนื้อหาไม่ปรากฏเพียงเรื่องเดียว คือลักษณะของครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งนำ
 มาจากหลักสูตร 2521 นอกจากนี้ยังมีหัวข้อย่อยบางข้อในบางเรื่อง ซึ่งปรากฏในหลักสูตร
 ทั้ง 4 หลักสูตรดังกล่าว แต่ไม่มีในแบบเรียนชุดนี้ ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาและแนวคิด
 สรุปได้ดังนี้ คือ

1.1.1 การรักษาความสะอาดร่างกาย มีเนื้อหาและแนวคิด
 ในเรื่องการรักษาความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย หัวข้อที่ไม่ปรากฏคือ การตรวจ
 สุขภาพของเด็ก เช่น ตรวจเล็บมือ นิ้วหนัง ตา หู นม และฟัน และการขึงน้ำหนัก
 และการวัดสวนสูง

1.1.2 อวัยวะที่สำคัญของร่างกาย มีเนื้อหาและแนวคิด
 ครบถ้วนน่าสนใจและถ่ายทอดการเข้าใจ

1.1.3 รูปร่าง ท่าทาง ทรวดทรงและบุคลิกลักษณะที่ดี
 มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน ในรายละเอียดที่จะนำไปปฏิบัติได้ดี โดยเฉพาะในหัวข้อ
 การปฏิบัติตนในขณะที่อ่านหนังสือ และท่าทางในขณะที่อ่านและเขียนหนังสือ

1.1.4 การออกกำลังกาย การพักผ่อน และการนอน เนื้อหา และแนวคิด แยกกล่าวเป็นหัวข้อแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน

1.1.5 อาหาร เนื้อหาและแนวคิด มีเกือบครบทุกหัวข้อ ยกเว้นอาหารสำหรับคนป่วยและหญิงมีครรภ์ เนื้อหาเข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบชัดเจน และยังมีหัวข้อที่เพิ่มขึ้นมา คือ การเพิ่มผลผลิตอาหาร ซึ่งนับว่าน่าส่งเสริมอย่างยิ่งสำหรับชาวเขา

1.1.6 น้ำ มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน โดยเฉพาะหัวข้อความสำคัญและประโยชน์ของน้ำ กล่าวไว้อย่างละเอียดน่าสนใจมาก

1.1.7 อากาศ มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อความสำคัญของอากาศ กล่าวไว้น่าสนใจมาก

1.1.8 แสงแดด เนื้อหาและแนวคิดในบทเรียนชุดนี้กล่าวถึงน้อยมาก มักจะปรากฏอยู่ร่วมกับเรื่องอื่น ๆ ซึ่งพอสังเกตและแยกออกได้ โดยเฉพาะประโยชน์ของแสงแดดซึ่งบอกไว้ชัดเจนกว่าโทษของแสงแดด

1.1.9 กติกาอนามัย เนื้อหาละเอียด และค่อนข้างยาว แต่ก็เป็นประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และให้แนวคิดดี

1.1.10 โรคติดต่อหรือโรคระบาด มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน การแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อน่าสนใจมาก เข้าใจง่าย และให้รายละเอียดดีมาก

1.1.11 อุบัติเหตุ มีรายละเอียดและตัวอย่างประกอบอุบัติเหตุต่าง ๆ อย่างชัดเจน เนื้อหาครบถ้วน และให้แนวคิดที่ดี

1.1.12 การปฐมพยาบาล มีวิธีปฐมพยาบาล เช่น การทำแผล

สค การห้ามโลหิต การอธิบายแต่ละหัวข้อของายต่อการเข้าใจ เป็นขั้นตอน และได้แนวคิดครบถ้วน

1.1.13 ยาสามัญประจำบ้าน มีเฉพาะหัวข้อความหมายของยาสามัญประจำบ้าน และการใช้ยาสามัญประจำบ้าน หัวข้อที่ไม่ปรากฏ คือ การเก็บรักษาสามัญประจำบ้าน และยาชุดตำราหลวงขององค์การเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข

1.1.4 สิ่งเสพติดให้โทษ กล่าวถึง ผิ่น บุหรี่ และสุรา โดยเฉพาะ ผิ่น กล่าวไว้อย่างละเอียด มีแนวคิดชัดเจน

1.1.5 สุขภาพจิต หัวข้อที่มีในเนื้อหา คือ วิธีส่งเสริมสุขภาพจิต ส่วนที่ไม่ปรากฏ คือ การปฏิบัติตนต่อดูอื่น สิ่งที่จะช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น และการรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

1.1.16 การรักษาความสะอาดบ้าน และการจัดบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะ มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน โดยเฉพาะเนื้อหาหัวข้อการทำความสะอาดบ้านและบริเวณบ้านกล่าวไว้อย่างละเอียด และเข้าใจง่าย

1.1.17 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และของใช้ส่วนตัว มีเนื้อหาและแนวคิดเฉพาะประโยชน์ของเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม การทำความสะอาดการใช้และการเก็บรักษาเครื่องนุ่งห่มและของใช้ส่วนตัว หัวข้อที่ไม่ปรากฏ คือ การถนอมเสื้อผ้าให้ใช้ได้ทนทาน

1.1.8 เครื่องใช้ในบ้าน มีเนื้อหาครบถ้วนกล่าวถึงชนิดและประโยชน์การเก็บ การรักษา และการใช้เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้แนวคิดถูกต้อง

1.1.19 ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข ไม่ปรากฏในแบบ-

เรียนชุกน

1.1.20 โรงเรียนของเรา มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของโรงเรียนใค้กล่าวไว้ชัดเจน

1.1.21 ชุมชนของเรา มีเนื้อหาและแนวคิดครบถ้วน

1.1.22 บุคคลที่เรายกย่อง มีเนื้อหาครบถ้วนกล่าวถึง ครู พยาบาล เจ้าหน้าที่อนามัย แพทย์ และเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ นอกจากบุคคลดังกล่าว แบบเรียนชุกนยังกล่าวถึง สมเด็จพระราชชนนี และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ซึ่งเป็นเรื่องที่เพิ่มขึ้นมาจากหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร

1.2 ด้านคุณลักษณะของแบบเรียน แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขาทั้งชุด เล่ม 1 และ เล่ม 2 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เล่ม 3 และเล่ม 4 อยู่ในเกณฑ์ดี ด้านเนื้อหาวิชาและการจัดทำรูปเล่มอยู่ในเกณฑ์ดีมาก วิธีการเขียนเหมาะสม การจัดแบ่งเนื้อหาไม่ซ้ำซ้อน มีความต่อเนื่องเป็นขั้นตอนและเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ตั้งแต่เล่ม 1 - เล่ม 4 คำศัพท์ที่ใช้รวมทั้งลักษณะการวางรูปประโยคเหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนั้นยังให้ข้อคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการปฏิบัติตนเพื่อให้มีสุขภาพอนามัย มีการชี้แจงวิธีการฝึกทักษะพื้นฐานอย่างครบถ้วน สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับชาวเขา ชื่อบุคคลในเรื่องก็เป็นชาวเขา ภาพประกอบชัดเจนคือ ตรงตามเนื้อเรื่องและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่เป็นจริง จุดเด่นของแบบเรียนในคานรูปเล่มคือ มีขนาดกะทัดรัดเหมาะกับเด็ก สารบัญของแบบเรียนชุกนให้รายละเอียดชัดเจนดีมาก แต่ตัวอักษรในเล่ม 2 บางตอนเช่นในหน้า 21 - 23 และ 26 - 28 หากเป็นแบบเดียวกันตลอดเช่นเล่ม 1 คงจะดียิ่งขึ้น ขนาดตัวอักษรในแบบเรียนอีก 3 เล่ม เหมาะสมดีแล้ว แบบเรียนที่ไค้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ แบบเรียนเล่ม 2 รอง

ลงมาได้แก่แบบเรียนเล่ม 1 เล่ม 3 และเล่ม 4 ตามลำดับ

2. ผลการประเมินผลแบบเรียนแต่ละเล่ม

2.1 แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 1 คำนเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 ฉันเป็นคนไทย "ร่างกายของฉันสะอาด" บทที่ 2 บ้านเมืองของเรา "ฉันทำความสะอาดบ้านของฉัน" บทที่ 3 ชีวิตที่มีความสุข "อาหารที่ทำให้เราแข็งแรง" บทที่ 4 บุคคลที่เรายกย่อง "ครู นางพยาบาล" บทที่ 5 หลักการที่เราเชื่อถือ "โรคหวัด โรคตาแดง เหา โรคหิด" เนื้อหาทุกบทเสนอไว้อย่างละเอียด มีภาพประกอบมาก ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย ใช้ประโยคสั้น ๆ มีความหมายชัดเจน มีการสรุปท้ายบทด้วยคำคล้องจอง น่าสนใจ จำง่ายและอ่านสนุก

ด้านคุณลักษณะของแบบเรียน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก คำนเนื้อหาวิชาและการจัดทำรูปเล่มอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ด้านวิธีการเขียนเหมาะสม ตัวอักษรเป็นลายมือเขียนใช้แบบตัวอักษรของแผนกวิชาประถมศึกษา ขนาดตัวอักษรใหญ่ ชัดเจนดี เหมาะสมกับสายตาของเด็กวัยเริ่มเรียน รูปเล่มเหมาะกับเด็ก

2.2 แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 2 คำนเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 ฉันเป็นคนไทย "ผิวหนังใบหน้า, ฟัน มือ ผม การรักษาความสะอาดเครื่องใช้" บทที่ 2 บ้านเมืองของเรา "บ้าน ที่นอนของเรา ที่ทำอาหารของเรา ห้องส้วมบริเวณบ้าน การรักษาความสะอาดโรงเรียน" บทที่ 3 ชีวิตที่มีความสุข "อาหาร กินดี มีสุข การออกกำลังกาย การพักผ่อน การนอนหลับ" บทที่ 4 บุคคลที่เรายกย่อง "หมอหรือแพทย์" บทที่ 5 "หลักการที่เราเชื่อถือ" "ท่าทางของเรา การอ่านหนังสือและการเขียนหนังสือ" เนื้อหาในเล่ม 2 ต่อมาจากเล่ม 1 การเสนอเนื้อหาเป็นแบบทบทวนสิ่งที่มีอยู่ในเล่ม 1 ก่อน แล้วเพิ่มเนื้อหา

ให้ลึกซึ้งและกว้างขึ้น เรื่องที่คิดและน่าสนใจในเล่มนี้ คือ อาหารและกินก็มีสุข มีการสรุปและให้แนวคิดเด่นชัดเหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ของเขา

ค่านคุณลักษณะของแบบเรียน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก คำนเนื้อหาวิชา และการจัดทำรูปเล่มอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คำนวิธีการเขียนเหมาะสม ตัวอักษรเป็นแบบของแผนกวิชาประถมศึกษาเกือบตลอดเล่ม มีบางตอนที่เป็นอย่างอื่น คือ หน้า 21 - 23 และ หน้า 26 - 28 ขนาดตัวอักษรมักไม่ค่อยสม่ำเสมอ ขนาดความเป็นระเบียบตัวอักษรที่เป็นแบบของแผนกวิชาประถมศึกษามีขนาดเล็กและเส้นบาง ถ้ามีการปรับปรุงแก้ไข น่าจะให้อักษรแบบเดียวกันโดยตลอด ขนาดตัวอักษรควรจะสูงและเส้นหนาเช่นเดียวกับตัวอักษรหน้า 28 ความชัดเจนและแบบตัวอักษรของเล่ม 1 ดีมาก น่าใช้เป็นตัวอย่าง ภาพประกอบชัดเจน เหมาะกับหน้ากระดาษ ตรงตามสภาพที่เป็นจริง จึงดูความสนใจของผู้เรียนดี

2.3 แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 3 คำนเนื้อหา แบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 ปกฝนตนให้สะอาด "สุขภาพอนามัยดี" บทที่ 2 การรักษาสุขลักษณะเครื่องใช้และสถานที่ "การรักษาสุขลักษณะเครื่องใช้ การรักษาสุขลักษณะสถานที่" บทที่ 3 การบำรุงรักษาร่างกาย "นำ อากาศ การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ สิ่งเสพติดให้โทษ" บทที่ 4 การป้องกันโรคติดต่อ "เหตุที่ทำให้เกิดโรค ทางที่เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย ตัวนำเชื้อโรค การป้องกันโรคติดต่อ การป้องกันโรคติดต่อภายในครอบครัว โรคติดต่อบางชนิดที่ควรทราบ อุบัติเหตุ" บทที่ 5 บุคคลที่เรายกย่อง "สมเด็จพระราชชนนี เจาหน้าที่ประชาสงเคราะห์" การจัดลำดับเนื้อหา มีการทบทวนเนื้อหาในเล่ม 2 คือ การฝึกฝนตนให้สะอาด การรักษาสุขลักษณะเครื่องใช้และสถานที่ การบำรุงรักษาร่างกาย เนื้อหาที่เพิ่มขึ้น คือการป้องกันโรคติดต่อ และอุบัติเหตุ ซึ่งอธิบายโดยละเอียด เป็นขั้นตอน ชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาเรื่อง กติกาอนามัย คอนชางยาวไป

ค่านคุณลักษณะของแบบเรียน อยู่ในเกณฑ์ดี คำนเนื้อหาวิชาและ การจัดทำรูปเล่มอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คำนวิธีการเขียนเหมาะสม ตัวอักษรที่ใช้เป็นแบบ ตัวพิมพ์ มีการใช้ตัวอักษร เน้นความสำคัญดีมาก สารบัญแสดงรายละเอียดชัดเจน และการพิมพ์ออกปีที่พิมพ์ไว้วางย ภาพประกอบมีทั้งภาพถ่ายและภาพวาด

เนื้อหาที่เกินจากหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตรในแบบเรียนเล่มนี้ คือ บทที่ 4 เรื่อง "สมเด็จพระราชชนนี"

2.4 แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 4 คำนเนื้อหา แยกออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 ร่างกายของฉัน "ตา หู จมูก ปาก และฟัน ผิวหนัง อวัยวะภายใน" บทที่ 2 สัตว์ที่เป็นพาหะของโรค "ยุง แมลงวัน หนูและ หมัดหนู" บทที่ 3 การบำรุงรักษาร่างกาย "อาหาร บุหรี่ สุรา" บทที่ 4 พระบาทสมเด็จพะเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ บทที่ 5 โรคติดต่อที่ควรรู้จัก "โรคติดต่อกันทางการหายใจ โรคติดต่อกันทางอาหารและน้ำดื่ม โรคที่ยุงเป็นพาหะ นำโรค การปฐมพยาบาล ยาสามัญประจำบ้าน" เนื้อหาในเล่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง ใหม่ ยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับอวัยวะภายในบทที่ 1 ซึ่งเคยกล่าวแล้วในเล่มอื่น และเรื่องอาหารในบทที่ 3 ก็เช่นกัน เรื่องใหม่ที่น่าสนใจคือ การปฐมพยาบาล มี ภาพประกอบชัดเจนช่วยให้เข้าใจดี เนื้อหาที่เกินมาจากหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร คือ บทที่ 4 "พระบาทสมเด็จพะเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ"

ค่านคุณลักษณะของแบบเรียน อยู่ในเกณฑ์ดี คำนเนื้อหาวิชา และการจัดทำรูปเล่มอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คำนวิธีการเขียนเหมาะสม การใช้ตัวอักษร เน้นความสำคัญดีมาก ภาพประกอบโดยเฉพาะเรื่องอวัยวะภายใน มีคำอธิบายประกอบภาพชัดเจน ภาพให้รายละเอียดดี ส่วนภาพประกอบในบทที่ 4 นั้นเป็นภาพถ่าย ทุกภาพ สารบัญแสดงภาพรายละเอียดชัดเจน สะดวกในการใช้แบบเรียนเล่มนี้ การจัดทำรูปเล่มคงทนถาวรดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าว และจากการอ่านพิจารณาแบบเรียนทั้ง 4 เล่ม แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 1-4 ของแผนกวิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเนื้อหาครอบคลุมตามหลักสูตร ประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวง ศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูชนวนสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแบบเรียนชุดนี้มีคุณลักษณะตรงตามลักษณะของแบบเรียนที่ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขาชุดนี้ โดยทั่วไปมีเนื้อหาตรงตาม หลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร ที่โลกกล่าวมาแล้ว จะมีเนื้อหาส่วนที่ขาดไปบ้างเล็กน้อย แสดงว่าผู้สร้างแบบเรียนชุดนี้มีหลักการในการสร้างและคำนึงถึงความสอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของสังคมและผู้เรียน จึงกล่าวได้ว่าเด็กนักเรียนชาวเขาที่ใช้แบบเรียน สุขศึกษาชุดนี้ ตั้งแต่ ป.1-4 จะมีความรู้ความสามารถเทียบได้กับเด็กนักเรียนพื้นราบ ทั่ว ๆ ไป ที่ใช้หนังสือสุขศึกษาคงปรากฏอยู่ เช่น หนังสือสุขศึกษา ของนายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี เป็นต้น

หากมีการปรับปรุงแบบเรียนชุดนี้ ควรจะเพิ่มหัวข้อบางหัวข้อที่ไม่ปรากฏไว้ โดยเฉพาะในเรื่องลักษณะของครอบครัวที่อยู่ที่มีสุข ควรจะเพิ่มหัวข้อเกี่ยวกับสุขภาพจิต การเก็บรักษาพยาบาลประจำบ้าน และยาชุดตำราหลวงขององค์การเภสัชกรรม กระทรวงสาธารณสุข เพราะเป็นสิ่งที่เด็กพบอยู่ในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ได้ เนื้อหาที่กล่าวไว้แล้วแต่ไม่ใครรวบรวมเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ควรเพิ่มกิจกรรมทายบท และแบบฝึกหัดไว้ด้วย อาจเป็นหัวข้อ "ฝึกฝนคำ" "สิ่งควรทำ" และ "กล่าวมนาคิด" ซึ่งจะช่วยให้แบบเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และตรงตามคุณลักษณะของแบบเรียนที่ดี ทั้งยังเป็นการส่งเสริม

เสริมให้ผู้เขียนใคร่รวมกิจกรรมในการเรียน ทั้งยังช่วยให้รู้จักคิดตอบคำถามหรือแก้ปัญหา

การจัดแบ่งเนื้อหาในแบบเรียนชุดนี้ แต่ละเล่มมีเนื้อหาคล้ายกับแบบเรียน สุขศึกษา ชั้น ป. 1 - 4 ตามหลักสูตร 2503 เช่น เรื่องการรักษาความสะอาดของร่างกาย และเรื่องอาหาร ซึ่งมีอยู่ในเล่ม 1 - 4 ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตร 2503 ในชั้น ป. 1 - 4 เช่นเดียวกัน โดยเริ่มจากเนื้อหาง่าย ๆ และเพิ่มความลึกซึ้งและกว้างขึ้นตามลำดับอย่างเหมาะสมกับชั้นและวัยของเด็ก การเสนอเนื้อหาเรื่องเดียวกันในแต่ละเล่มมีความต่อเนื่องกันดีมาก ไม่ซ้ำซ้อน การจัดเรียงเนื้อหาเริ่มจากความสำคัญของตัวเด็กก่อน และขยายออกไปยังสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น บ้าน โรงเรียน รวมถึงชุมชน เช่น ถนนหนทาง ตลาด วัด เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันกับสภาพแวดล้อม และรู้สึกมีส่วนร่วมเกี่ยวกับควย บทเรียนจึงน่าสนใจ และเหมาะสมกับผู้เรียน

สำหรับคู่มือครูที่ใช่กับแบบเรียนชุดนี้ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละปีที่มีการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ที่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้จัดทำขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงานสอนโดยมีเวลาจำกัด การจัดทำคู่มือครูจึงยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เกี่ยวกับคู่มือครูนี้ได้มีการจัดทำและปรับปรุงควบคู่กับแบบเรียนมาโดยตลอด

คู่มือครูที่ได้จัดทำมีลักษณะเป็นบันทึกการสอนรายชั่วโมง สำหรับบทเรียนแต่ละบทใดแนะนำไว้อย่างละเอียด เป็นลำดับขั้น ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ วนเวลาที่สอน ความมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อเรื่อง กิจกรรมการสอน (ชั้นนำ ชั้นสอน ชั้นสรุป) อุปกรณ์ ประเมินผล และหมายเหตุ (สำหรับบันทึกพฤติกรรมในระหว่างสอน ปฏิกริยาของเด็ก ตลอดจนจนข้อสังเกตต่าง ๆ ของครู)

ควรมีการรวบรวมและจัดทำคู่มือครูให้สมบูรณ์ในโอกาสต่อไป

สำหรับคุณลักษณะของแบบเรียนผลการวิจัยปรากฏว่า เล่ม 1 และ เล่ม 2 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ส่วนเล่ม 3 และเล่ม 4 อยู่ในเกณฑ์ กว้างไควว่าเนื้อหาวิชานั้น มีการเรียงลำดับก่อนหลัง และเรียงตามความงายยาก ทั้งยังแบ่งตอนไว้อย่างเหมาะสม มีความต่อเนื่องในเรื่องเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อน ตัวอย่างต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบบทเรียน ช่วยให้เข้าใจเรื่องใดก็ได้ แต่ละเรื่องจะมีคำอธิบายอย่างละเอียด สามารถฝึกปฏิบัติ และนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน การเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับหลักการสอนดีมาก การใช้ภาพประกอบทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ การสรุปบทเรียนที่มีอยู่ชัดเจนดี มีลักษณะเป็นคำคล้องจอง และขอความที่เสริมสร้างความเข้าใจโดยอย่างดี ถ้ามีการสรุปบทเรียนทุกบทจะดียิ่งขึ้น อีกประการหนึ่ง คือ แนวคิดในแบบเรียนชุดนี้ หากมีการเขียนไว้ให้เห็นเด่นชัด โดยใช้กรอบสี่เหลี่ยมล้อมรอบเช่นเดียวกับแบบเรียนวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและคณิตศาสตร์จะน่าสนใจมาก และเป็นประโยชน์แก่ผู้สอน และผู้เรียนในอันที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ที่ถูกต้อง

ด้านการจัดทำรูปเล่ม โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีบกพร่องบ้างเล็กน้อย คือการสะกดการันต์ไม่ถูกต้อง การเว้นกรอบหน้าหนังสือบางหน้าไม่เหมาะสม นอกจากนี้การพิมพ์ที่ค่อนข้างบอบสโงการพิมพ์ ไม่ไค้ระเบียบที่พิมพ์และแบบเรียนทั้ง 4 เล่ม ไม่ระบุครั้งที่พิมพ์ ซึ่งน่าจะระบุไว้ให้ครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิง สารบัญของแบบเรียนทุกเล่มให้รายละเอียดชัดเจน สำหรับภาพประกอบถ้าเป็นภาพสีตามธรรมชาติก็จะน่าสนใจอีกมาก เพราะภาพต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชาวเขาอยู่แล้ว

กล่าวได้ว่า แบบเรียนชุดนี้มีคุณลักษณะของแบบเรียนที่ดี ใช้เป็นแบบอย่างในการเขียนแบบเรียนได้โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ในขณะที่กระทรวงศึกษา-

ธิการ ยังผลิตหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขาตามหลักสูตร โรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ไม่ครบทุกวิชา และทุกระดับชั้น โรงเรียนต่าง ๆ ที่สอนเด็ก ชาวเขา เช่น โรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดสอนเด็ก ชาวเขา ควรจะได้พิจารณาแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขา ซึ่งแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างขึ้นแทนการใช้แบบเรียนของเด็กพื้นราบ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้แต่งและผู้จัดพิมพ์หนังสือ

1. คำนำ ควรมียรายละเอียดที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้แบบเรียน เพื่อให้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
2. ควรจัดพิมพ์คู่มือครูให้เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์
3. การพิมพ์ควรรักษารูปแบบ เช่น มีกรอบหน้าหนังสือเท่ากัน ทุกหน้า มีการย่อหน้าเมื่อข้อความใหม่ ระบุที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนเล่มและการสะกค การันต์ควรถูกต้อง
4. ภาพประกอบ ถ้าเป็นภาพสีจะช่วยสร้างความสนใจผู้เรียนได้มากกว่าภาพขาวดำ สีที่ใช่ต้องตรงกับความจริง
5. เนื้อหาบางเรื่องควรเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร 2521 เช่น เรื่องลักษณะของบ้านที่อยู่ที่มีสุข และสุขภาพจิต เป็นต้น
6. แม้จะไม่มีเรื่องพยาธิในหลักสูตร 2503 และหลักสูตร 2521 ก็ตาม แต่เด็กชาวเขาไม่มีโอกาสเรียนต่อจึงน่าจะเพิ่มเนื้อหาเรื่องพยาธิไว้ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับครูช่วยสอนเด็กชาวเขา

1. ควรเป็นผู้เฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และควรจะได้ศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ควบคู่กันไป สำหรับเนื้อหาในหลักสูตร 2521 ที่ในแบบเรียนชุดนี้ไม่น่าจะสอนเพิ่มเติมด้วย เช่น เรื่องลักษณะของบ้านที่อยู่ที่มีสุข และสุขภาพจิต เป็นต้น
2. การสอนควรให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และเน้นถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีการติดตามผลการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กเกิดความเคยชินในการมีสุขนิสัยที่ดี
3. ควรจัดทำแบบฝึกหัดและกิจกรรมท้ายบท ซึ่งอาจจะใช้หัวข้อ "ฝึกฝนคำ" "สิ่งควรทำ" และ "คำถามน่าคิด" เป็นต้น
4. ในการสอน หากบทเรียนบทใดมีเนื้อหาต่อเนื่องกัน ครูควรจะได้นำมาสอนให้ต่อกันไปได้ เช่น ในเล่ม 4 บทที่ 2 และ บทที่ 5

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครู และครูช่วย สอนเด็กชาวเขาเกี่ยวกับแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา ในด้านเนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยด้านเนื้อหา และคุณลักษณะของแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขาของผู้แต่งอื่น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยด้านเนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนวิชาสุขศึกษาและวิชาอื่น